

Etická pravidla pro digitalizaci filmového díla – Etický kodex DRA

1. Základní ustanovení

Digitální restaurování filmového díla začíná sjednáním Smlouvy o digitálním restaurování filmového díla. Tato smlouva definuje jasně, kdo je zadavatelem prací, kdo je garantem kvality a certifikační autoritou výsledků restaurování, kdo je odpovědným restaurátorem, kdo jsou zástupci autorů dotčení restaurováním (díla audiovizuálního jako celku, jakož i stěžejních děl audiovizuálně užitých jakožto jeho složek) a zda jde o digitální restaurování díla Metodou DRA či o jiný druh digitalizace. Smluvně se zavazují a smlouvu podepisují všechny osoby, které budou poskytovat jakákoli plnění související s digitálním restaurováním (finanční příspěvek, poskytnutí materiálu, zpracování obrazu nebo zvuku, restaurátorské práce, expertní práce a posudky, historický výzkum atd.). Pracovní postup digitálního restaurování se řídí Metodou DRA a probíhá v jednotlivých krocích metodou specifikovaných a v ní popsanych.

2. Zajištění zdrojů a šiřitelnosti

Film je digitalizován v kvalitě nejlepšího dostupného zdrojového záznamu Jeho výběr probíhá podle Metody DRA. Výběr optimálního zdroje je zárukou a předpokladem co nejkvalitnějšího digitálního restaurování. Nejkvalitnější autorizovaný výsledek digitalizace pak slouží k zajištění následné šiřitelnosti a splnění požadavku maximální možné obrazové a zvukové kvality všech odvozených distribučních formátů, odpovídající původnímu zdroji. Dojde-li dodatečně (nad rámec metodiky DRA) k dalším digitálním úpravám, musí být tento fakt uveden v technických titulcích filmu s uvedením, že film byl nově remasterován z původního zdroje DRA.

3. Odpovědnost restaurátora

Restaurátora určuje zadavatel na základě odbornosti, vzdělání a splnění kvalifikačních předpokladů k výkonu práce digitálního restaurátora, zejména dokončené vysokoškolské umělecké vzdělání ve studijním programu filmové, televizní a fotografické umění nejméně v magisterském studiu, prokazatelné technické znalosti z oblasti filmových technologií a praktické restaurátorské dovednosti. K výkonu činnosti digitálního restaurátora pro oblast restaurování národního filmového fondu je požadováno udělení státní licence. Digitální restaurátor má při řízení prací na díle rozhodující hlas a je vůči zadavateli hlavní odpovědnou osobou za výsledek digitálního restaurování.

4. Služba filmovému dílu a jeho autorům

Digitální restaurátor slouží především umělecké hodnotě filmu chápaného jakožto „živé umění“. Jde o podobu, kterou stanovil jeho autor v době vzniku díla. Preferuje způsob práce, který nebude upřednostňovat hmotné pohyby či jiné výdělečné zájmy. Profesionální čest a prestiž digitálního restaurátora je posilována neustálým výzkumem v oboru, doplňováním vědomostmi, mezioborovou komunikací s odbornými pracovišti a dalšími experty a profesním odborným růstem digitálního restaurátora. Digitální restaurátor dbá na dobré profesní vztahy s autory filmů nebo jejich zástupci.

5. Expertní skupina

Digitální restaurátor spolupracuje s Expertní skupinou, která pod jeho vedením plní funkci odborného poradního orgánu. Expertní skupina má podle Metody DRA jednoznačně danou působnost a složení. Členy Expertní skupiny jmenuje digitální restaurátor z řad zkušených a všeobecně uznávaných příslušníků filmových tvůrčích profesí, kteří jsou nominováni či autorizováni příslušnou samosprávnou odbornou profesní asociací. Vybraní / doporučení / schválení členové Expertní skupiny přitom nemusí být členy profesních asociací. Profesní asociace jsou povinny garantovat odbornou způsobilost nominovaných expertů a přitom dbát, aby se digitálního restaurování mohly účastnit pouze osoby znalé technologických postupů filmové tvorby a digitálních restaurátorských postupů, aby při restaurování jednaly vždy *lege artis* s respektem k původní podobě a hodnotě díla a aby dílo nebylo digitalizováno způsobem snižujícím jeho hodnotu.

6. Podoba díla

Restaurátor nese odpovědnost za výslednou podobu a její věrnost původní originální podobě díla a ručí zadavateli za to, že nevznikne nevyžádaná nová (pozměněná) verze díla, ať už s vylepšenou nebo se zhoršenou kvalitou obrazu a zvuku. Certifikační DRA je zadavateli deklarován autorizovaný souhlas profesních asociací režisérů, kameramanů a mistrů zvuku s podobou digitálně restaurovaného filmového díla jako originálního díla.

7. Restaurátorská zpráva o digitalizaci

O procesu digitalizace vznikne Restaurátorská zpráva sepsaná podle metodiky DRA, která bude popisovat kompletní technologicko-historický průzkum, popis jednotlivých kroků procesu digitálního restaurování s jejich zdůvodněním, informace o zdrojových materiálech, jejich aktuálním technickému stavu a způsobu jejich digitalizace. Restaurátorská zpráva obsahuje zejména popis kroků restaurování vzhledu obrazu a charakteru zvuku, dílčí zprávu o retušování a rekonstrukci chybějících částí díla, dílčí zprávu o výrobě DRA masteru, DSM masteru (zdrojová obrazová a zvuková data z digitalizace díla) a DCDM masteru (data pro výrobu derivátů DCP pro digitální kino) a zprávu o výrobě masterů pro dlouhodobou digitální preservaci díla (MAP) a mezaninového masteru (IAP) pro další rozmnožování a distribuci díla. Restaurátorská zpráva zaznamenává všechny klíčové momenty z průběhu prací.

8. Odpovědnost vůči autorskému zákonu

Digitální restaurátor i odpovědný zadavatel prací se řídí platnými autorskoprávními předpisy. V rámci digitálního restaurování chrání integritu filmového díla a zejména se vyvarují jakéhokoli pozměnění či neoprávněného zpracování filmového díla oproti jeho původní autentické originální podobě. Podpisem závěrečného certifikačního předávacího protokolu signatáři (digitální restaurátor obrazu, zvuku, zadavatel digitálního restaurování, členové Expertní skupiny, zástupci autorů digitalizovaného filmového díla, pracovník certifikační autority) stvrzují, že výsledný záznam je věrným vyjádřením originálního díla v digitálně restaurované podobě a percepční vjemy při projekci výsledného záznamu digitálně restaurovaného díla nevykazují odchylky oproti originálu.

9. Nedotknutelnost osobnostních práv autorských k dílu, bez ohledu na formu vyjádření

Osobnostní práva autorská vázící se k nehmotné podstatě originálního díla zůstávají zcela zachována jak k podobě původního vyjádření díla, tak i k jakékoli rozmnoženině díla v podobě převedené z analogového substrátu do digitálního média. Při digitálním restaurování podle Metody DRA, se zájmem na vysoké úrovni ochrany autorských práv, musí být (zcela bez novodobého pozměňování) zachována integrita a totožnost díla vtisknutá původním autorským kolektivem, dle uměleckého záměru v době vzniku díla.

10. Právní aspekty Metody DRA

Dodrží-li se všechny podmínky Metody DRA, s respektem k ustanovení § 11 odst. 3 AZ, nejsou digitálním restaurováním nijak negativně dotčena či ohrožena osobnostní práva autorů. V případě řádně provedeného digitálního restaurování *lege artis* nevzniká ani legitimace zákonem povolaných nástupců (profesních organizací sdružujících autory či kolektivních správců autorských práv ve smyslu § 11 odst. 5 AZ) k ochraně díla před užitím hrubě snižujícím jeho hodnotu. Zadavatel digitálního restaurování tak při digitalizaci provedené podle *Metodiky digitálně restaurovaného autorizátu nevyplácí žádné prostředky na vypořádávání práv autorům nebo oprávněným zástupcům (příp. dědicům)*.

11. Etika práce podle Metody DRA

Doporučený pracovní postup digitálního restaurování filmů se řídí Metodou DRA a jednotlivými kroky v ní popsány. Etický kodex DRA je ve shodě a navazuje na etické kodexy AMIA, FIAF, ARČR, Bernskou úmluvu, autorský zákon České republiky a Chartu restaurování filmových děl. Etický kodex DRA slouží restaurátorské činnosti při zachování třech základních etických principů:

- (a) aniž byly jakkoliv poškozeny originální zdroje filmu,
- (b) aniž by z filmu bylo cokoliv ubráno nebo zatajeno, a tak byla zaručena transparentnost všech restaurátorských činností před odbornou veřejností,
- (c) aby proces digitálního restaurování byl za všech okolností vratný a současně byl řádně zdokumentován.¹

Nad rámec této shody reflektuje Metoda DRA historicky unikátní technologickou situaci, ve které bez certifikované metody transferu z media analogového do digitálního neexistuje žádná záruka respektu k právům autorů.

12. Odpovědnost za šíření filmového díla

Zadavatel je odpovědný za konzervování a kontrolu dalšího šíření digitalizovaného díla a účinně řídí jeho další distribuci z masterů v nezměněné podobě, aby nedocházelo k pozdějšímu znehodnocování kvalitního DRA digitalizátu novými neobornými přepisy, či snad dokonce dalšími neautorizovanými postprodukčními úpravami digitalizovaného díla.

¹ Vittorio Boarini – Vladimír Opěla, *Charter of Film Restoration*. In: Journal of Film Preservation 2010, č. 83 (November), s. 37.

ETICKÝ KODEX METODY DIGITÁLNĚ RESTAUROVANÉHO AUTORIZÁTU

Etický kodex DRA pro digitalizaci filmového díla metodou DRA vychází z řady dokumentů – restaurátorských etických kodexů, zákonů, úmluv a jejich právních rozborů a posudků a dalších dokumentů. Je s nimi ve shodě a z jednotlivých zdrojů využívá převážně ty jejich části zdůrazňující nutnou úlohu autorů při digitalizaci filmového díla, respektive při tvorbě jeho nové digitální kopie. Jde o etické kodexy AMIA, FIAF, ARČR, NFA, SFK, Bernskou úmluvu o právech autorů, Doporučení UNESCO o postavení umělců, Autorský zákon České republiky. Dále i související právní posudky prof. JUDr. Karla Knapa ze dne 29. října 1990, prof. JUDr. Jiřího Srstky ze dne 23. listopadu 2011, JUDr. Vladimíra Kroupy ze dne 30. listopadu 2011 a prof. Bohuslava Slánského z roku 1971.

Zdrojové dokumenty a jejich základní myšlenky:

1. Etický kodex Asociace archivářů pohyblivého obrazu (AMIA) ²

Association of Moving Image Archivists (AMIA), kolektiv jednotlivců, uznává rozdílnost svých členů a pobízí každého jednotlivce, který vystupuje jako ochránce našeho dědictví pohyblivého obrazu, aby usiloval o následující společné cíle:

Restaurovat a konzervovat artefakty beze změny originálních materiálů, kdykoli to bude možné. Náležitě dokumentovat jakékoli rozhodnutí ohledně restaurování/konzervování **a činit konzistentní rozhodnutí ve shodě se záměry tvůrců, kdykoli to bude záhodno.**

2. Etický kodex Mezinárodní federace filmových archivů (FIAF) ³

International Federation of Film Archives (FIAF) - Filmové archivy a filmoví archiváři jsou strážci světového dědictví pohyblivého obrazu. Jejich povinností je toto dědictví chránit a předávat příštím generacím v nejlepším možném stavu, jako nejuvěrnější podobu díla stvořeného jeho tvůrci.

Filmové archivy mají povinnost zacházet s původními materiály ve své péči s úctou, a to po celou dobu, po kterou jsou tyto materiály použitelné. Pokud okolnosti vyžadují, aby byly originály nahrazeny novými materiály, archivy této povinnosti zacházet s formátem originálních dokumentů s úctou nepozbývají.

Filmové archivy uznávají, že jejich primární povinností je zachovávat materiály ve své péči a trvale je zpřístupňovat pro bádání, studium a veřejné projekce, za předpokladu, že takovéto aktivity tuto povinnost nezneváží.

Z následujících principů zdůrazněme:

1.5. **Při restaurování** materiálu budou archivy usilovat pouze o kompletaci toho, co je nekompletní a o odstranění nánosů času, známek opotřebení a či následků dezinformace. **Nebudou se pokoušet změnit či narušit podstatu původního materiálu nebo záměry jeho tvůrců.**

3. Etický kodex Asociace restaurátorů ČR a Zásady restaurování výtvarných uměleckých děl ⁴

Tento dokument je informací o etických povinnostech restaurátorů vůči jejich zákazníkům, profesionálním pracovníkům památkové péče, sbírkotvorným institucím a dalším zainteresovaným osobám. Povinnosti restaurátorů podle obecně závazných právních předpisů nejsou tímto dokumentem dotčeny.

Jeho součástí jsou i Zásady pro praxi restaurování (kap. III), ze kterých citujeme:

² AMIA Code of Ethics [On-line: <http://www.amianet.org/about/code-of-ethics>] – Viz str. (kap. 7)

³ FIAF Code of Ethics. [On-line: <http://www.fiafnet.org/pages/Community/Code-Of-Ethics.html>] – Viz str. (kap. 7)

⁴ Etický kodex a zásady pro praxi restaurování výtvarných uměleckých děl <http://www.asociace-restauratoru.cz/?what=ek>

⁵ Kapitola vznikla zejména na základě dokumentu Zásady restaurování výtvarných uměleckých děl a návrhy na legislativní úpravu oblasti restaurování, Asociace restaurátorů ČR, 1990–1992

III.-2. **Zodpovědnost vůči původci.** Restaurátor se musí snažit porozumět tvůrčímu záměru původce díla a jeho úmyslu pro užití tohoto díla. Tyto aspekty bude restaurátor brát v úvahu při všech etapách restaurátorského procesu. Je-li to potřebné a možné, **konzultuje restaurátor zamýšlený zásah s původcem díla.**

4. NFA – Etická pravidla pro digitalizaci filmového díla ⁶

Dokument vypracoval Vladimír Opěla 22. listopadu 2013 v rámci své práce na výzkumu Projektu NAKI AMU/NFA.

Zodpovědný restaurátor konzultuje s technickými experty, filmovými historiky a **žijícími tvůrci díla**, a analyzuje informace týkající se filmových materiálů užitých při výrobě filmu

5. PRAVIDLA PROFESIONÁLNÍ ETIKY při digitalizaci kinematografických děl, ke kterým vykonává práva výrobce STÁTNÍ FOND FINEMATOGRRAFIE (SFK) ⁷

3 Referenční test před restaurováním – testovací materiál vybraný za účelem zjištění metody restaurování

a) Proběhne výběr referenčních scén, které obsahují typické scény pro digitalizované kinematografické dílo. Výběr scén provádí restaurátor a schvaluje zadavatel. Ty jsou následně restaurovány do finální podoby jako ukázka, jak bude výsledná kopie díla vypadat. **Tyto referenční scény jsou schváleny zúčastněnými stranami**, tedy restaurátorem, zadavatelem a autorem (dle AZ) jako podklad pro finální podobu digitalizované kopie. Vzhledem k povaze filmového díla a obrazové kontinuitě může dojít k mírným odchylkám od referenčních scén, aby byla právě obrazová kontinuita díla zachována.

Výstupem této fáze je:

a) Seznam referenčních scén a vizualizace těchto scén v kvalitě odpovídající očekávanému výsledku digitalizace díla.

b) **Zápis ve zprávě o digitalizaci** s odůvodněním výběru referenčních scén a **potvrzením zúčastněných stran**, že vizualizace odpovídají jejich představě o finální podobě digitální kopie.

4 Digitální restaurování

a) Odstraňují se artefakty, které nebyly součástí původního díla.

b) Mohou být odstraněny artefakty, které by v digitalizovaném díle působily rušivě. Odpovědnost za toto rozhodnutí nese zadavatel na základě doporučení restaurátora, **o čemž existuje zápis ve Zprávě o digitalizaci.**

Výsledkem této fáze je:

a) Kompletní restaurovaná kopie kinematografického díla v podobě, která odpovídá referenčním scénám (fáze č. 3) a v kvalitě, která byla definována ve fázi výběru materiálů (fáze č. 1)

b) **Zápis ve Zprávě o digitalizaci o veškerých rozhodnutích týkajících se úprav, které by mohly mít za následek nové autorské dílo.**

6. BERNSKÁ ÚMLUVA o ochraně literárních a uměleckých děl ⁸

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1886 je [mezinárodní smlouva](#), která zajistila mezinárodní význam [autorských práv](#) a stanovila jednotný minimální základ pro ochranu těchto práv ve všech státech, které úmluvu podepsaly. **Bernská úmluva byla naposledy revidována v roce 1971.** Pro Československou socialistickou republiku vstoupila revidovaná Bernská úmluva v platnost podle svého článku 28 dnem 11. dubna 1980.⁹

⁶ V knize na str:

⁷ Dokument předložený SFK k jednání na Kulatém stole pořádaném ministrem kultury na téma restaurování a digitalizace českého filmového dědictví, 29. 3. 2016 v 16hodin, Ministerstvo kultury, Nosticův palác, Maltézské náměstí 1, Praha 1: <http://www.ceskam.cz/userfiles/files/Kodex%20digitalizace%20SFK.pdf>

⁸ Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886. Bernská úmluva byla mnohokrát doplněna a upravena: [1908 \(Berlín\)](#), [1928 \(Řím\)](#), [1948 \(Brusel\)](#), [1967 \(Stockholm\)](#) a [1971 \(Paříž\)](#). Od roku 1967 se její správou zabývá [Světová organizace duševního vlastnictví](#) (WIPO).

⁹ VYHLÁŠKA MZV 133/1980 Sb. ze dne 8. července 1980 [On-line:

https://cs.wikisource.org/wiki/Bernská_úmluva_o_ochranně_literárních_a_uměleckých_děl] (cit. 24. 4. 2016). Zde je publikován i

Čl. 6bis

(1) Nezávisle na majetkových právech autorských a i po jejich postoupení **má autor právo uplatňovat své autorství k dílu a odporovat každému znetvoření, zkomolení nebo jiné změně díla, jakož i jinému zásahu do díla, který by byl na újmu jeho cti nebo dobré pověsti.**

(2) **Práva přiznaná autorovi podle odstavce (1) se po jeho smrti zachovávají alespoň do zániku majetkových práv autorských nebo instituce oprávněné k tomu právním řádem státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu.**

7. Doporučení UNESCO týkající se postavení umělců¹⁰

V. Společenské postavení

5. **uznávat právo profesních a odborových organizací na zastupování a obranu zájmů svých členů** a dát jim možnost obracet se na úřady pokud jde o opatření, která by bylo vhodné přijmout pro povzbuzování umělecké činnosti a zajistit její ochranu a rozvoj.

VI. Zaměstnanost, pracovní a životní podmínky umělců; profesní a odborové organizace

6. Členské státy obecně uznávají zaostávání národních i mezinárodních právních nástrojů týkajících se postavení umělce v porovnání s celkovým technickým pokrokem, rozvojem hromadných sdělovacích prostředků, technické reprodukce uměleckých děl, interpretací i prezentací, s výchovou veřejnosti i rozhodující úlohou průmyslu kultury, a vyzývají se k přijetí nezbytné míry příslušných opatření s cílem:

(a) **bdít na tím, aby byl umělec odměňován za šíření a komerční užívání svého díla, a přijímat taková ustanovení, aby si vzhledem k rizikům nepovoleného využívání, úprav nebo distribuce umělec uchoval nad ním kontrolu;**

8. ZÁKON Č. 121/2000 Sb., AUTORSKÝ ZÁKON¹¹

§ 11

(3) **Autor má právo na nedotknutelnost svého díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li tento zákon jinak. Je-li dílo užíváno jinou osobou, nesmí se tak dít způsobem snižujícím hodnotu díla. Autor má právo na dohled nad plněním této povinnosti jinou osobou (autorský dohled), nevyplyvá-li z povahy díla nebo jeho užití jinak, anebo nelze-li po uživateli spravedlivě požadovat, aby autorovi výkon práva na autorský dohled umožnil.**

(5) Po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu, dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a, je-li to obvyklé, musí být uveden autor díla, nejde-li o dílo anonymní. **Ochrany se může domáhat kterákoli z osob autorovi blízkých** (§ 116 občanského zákoníku), toto oprávnění mají, i když uplynula doba trvání majetkových práv autorských. Této ochrany se může vždy domáhat i **právnícká osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce podle tohoto zákona (§ 97).**

§ 12

(1) **Autor má právo své dílo užít v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva; jiná osoba může dílo užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených tímto zákonem.**

§ 2375 odst. 2 OZ: **Nabyvatel (licence) smí dílo ... upravit či jinak měnit, jen bylo-li to ujednáno,** ledaže se jedná o takovou úpravu nebo jinou změnu, u níž lze spravedlivě očekávat, že by k ní autor vzhledem k okolnostem užití svolil...

¹⁰ Recommendation concerning the Status of the Artist, , přijaté Generální konferencí Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu

na jejím dvacátém prvním zasedání v Bělehradě, 27. října 1980 http://portal.unesco.org/en/ev.php?URL_ID=13138&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

¹¹ZÁKON Č. 121/2000 Sb. ze dne 7. dubna 2000 o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), v platném znění [On-line: portal.gov.cz/zakon/121/2000]

9. POSUDEK prof. JUDr. Karla Knapa, ze dne 29. října 1990 ¹²

Filmový obraz splňující obecnou podmínku výsledku tvůrčí činnosti (autorskoprávní individuality) je autorským dílem, jehož autorem je kameraman. Tento závěr vyplývá mimo jakoukoli pochybnost i z platného čs. autorského zákona. Otázka plného přiznání tohoto právního postavení kameramana v praxi je tedy otázkou aplikace platného práva, nikoli jeho případného doplnění. Na tomto závěru nemění nic skutečnost, že kameraman je při vytváření filmového obrazu nezbytně povinen dbát pokynů režiséra filmu, které vyplývají z jeho režijního pojetí. Určité větší či menší rámcové omezení tvůrčí volnosti je průvodním jevem každé autorské spolupráce, aniž by vylučovalo vznik autorského práva. Tak je tomu i u každého díla souborného mezi uspořadatelem a autory děl do souboru zařazovaných, mezi autory děl spojených (tak např. u hudby a libreta v opeře), i mezi spoluautory.

10. POSUDEK prof. JUDr. Jiřího Srstky ze dne 23. listopadu 2011 ¹³

Na výše uvedené ustanovení § 11 odst. 3 autorského zákona navazuje ustanovení § 12 odst. 1 autorského zákona, které zakotvuje majetkové právo autora užít své dílo **v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě** a právo udělit jiné osobě svolení k užití díla ve všech těchto podobách. **V souladu s výše uvedeným rozbohem považujeme užití díla ve zdigitalizované podobě za užití díla v jinak změněné podobě, kdy je podle autorského zákona nutné získat autorovo svolení k užití díla.** V tomto případě nepostačuje svolení k užití díla udělené před digitalizací díla (k rozmnožování), protože toto svolení se vztahuje pouze na původní podobu díla, nikoliv na podobu změněnou – digitální, která v době udělení původního souhlasu ještě neexistovala. Vzhledem k tomu, že právo autora dle § 12 odst. 1 autorského zákona je právem majetkovým, po smrti autora se jeho nositelem stávají dědicové majetkových autorských práv po autorovi. **Povinnost získat svolení k užití audiovizuálního díla v digitální podobě tak trvá i po smrti autora po celou dobu trvání majetkových autorských práv k dílu.**

11. POSUDEK JUDr. Vladimíra Kroupy ze dne 30. listopadu 2011. ¹⁴

APA navrhuje, aby FITES a ARAS schválili následující postup diskutovaný na schůzce zástupců APA, ARAS a FITES letos v červenci 2011, který by **umožnil zapojení režiséru a kameramanů digitalizovaných filmových děl.**

a) vytvoření standardů pro digitalizaci připravuje pracovní skupina složená **ze zástupců Asociace českých kameramanů ve spolupráci s Národním filmovým archivem a FAMU** v návaznosti na materiál DIGITALIZACE ČESKÝCH FILMOVÝCH DĚL - NÁVRH KONCEPCE, vypracovaný Pracovní skupinou při Filmové radě pro Ministerstvo kultury ČR leden 2010

b) **zavedení informační povinnosti vůči tvůrcům filmu a dědicům** - o záměru digitalizace konkrétního filmu by měli být informováni vždy jeho tvůrci – režisér a kameraman (případně u nežijících tvůrců i jejich dědicové, pokud by se chtěli tohoto procesu zúčastnit, zapojení dědiců, kteří z titulu své profese k filmovým dílům nemají žádný vztah je potřeba ještě zvážit) a měla by jim být nabídnuta možnost se na tomto procesu podílet jako součást týmu s tím, že by v rámci schváleného technologického postupu a přijatých standardů digitalizace v roli placených konzultantů by sami mohli (za obvyklou odměnu) napomáhat co nejvěrnějšímu převodu filmových děl do digitální podoby i s ohledem na skutečnost, že se tehdejší technologie a kvalita negativního filmového materiálu a uchovávaných rozmnoženin filmu mohla v čase měnit výslednou podobu filmu (např. ztráta původní barevnosti a jiné změny původních materiálů) a o výsledné podobě digitálního záznamu by tak mohly vzniknout nejasnosti.

12. POSUDEK prof. Bohuslava Slánského ¹⁵ *O restaurování malířských a sochařských děl, katalog výstavy, Národní galerie, Praha 1971*

Restaurátor při rozhodování pro tu či onu konzervační a restaurátorskou metodu nemůže vycházet jen ze stanoviska přírodovědeckého nebo historického, ani se nemůže opírat výlučně o praktické řemeslné dovednosti. Ke své práci musí přistupovat pod zorným úhlem pochopení výtvarných funkcí jednotlivých složek v celkové obrazové výstavbě výtvarného díla. Jenom tak může být stanoveno použití nejsprávnější restaurátorské metody. Zárukou takového názorového přístupu k restaurátorské práci skýtá právě aktivní výtvarník svým uměleckým nadáním a citem, svými zkušenostmi, které získal při tvořivé práci malířské.

¹² http://www.ceskam.cz/userfiles/files/POSUDEK%20JUDR_%20KAREL%20KNAP.PDF

¹³ http://www.ceskam.cz/userfiles/files/POSUDEK%20JUDr_%20SRSTKA.pdf

¹⁴ http://www.ceskam.cz/userfiles/files/POSUDEK%20JUDr_%20KROUPA.pdf

¹⁵ <http://www.restauro.cz/archiv/Slansky.htm>

Výše uvedené dokumenty ve shodě deklarují, že odborně vzdělaný restaurátor musí chránit filmové umělecké dílo, konzultovat a provádět restaurátorské zásahy výlučně ve shodě se záměry tvůrců díla. Dále ukládají restaurátorům, aby všechny své zásahy do díla s tvůrci nebo jejich zástupci konzultovali. Zopakujeme si vybrané premisy:

AMIA: Restaurovat ... a provádět rozhodnutí ve shodě se záměry tvůrců díla.

FIAF: Když archiv restauruje filmové dílo ... neusiluje o změny nebo poškození ... původního záměru jeho tvůrců

ARČR: Restaurátor je zodpovědný vůči původci díla ... konzultuje zamýšlený zásah s původcem díla.

NFA: Zodpovědný restaurátor konzultuje se žijícími tvůrci díla

SFK: Tyto referenční scény jsou schváleny zúčastněnými stranami, tedy restaurátorem, zadavatelem a autorem (dle AZ) jako podklad pro finální podobu digitalizované kopie. Zápis ve zprávě o digitalizaci ... a potvrzením zúčastněných stran ...

Bernská úmluva: (1) ... má autor právo požadovat autorství díla a odporovat každému znetvoření, zkromolení nebo jiné úpravě, nebo jinému hanlivému opatření ve vztahu k uvedenému dílu, které by bylo na újmu jeho cti nebo dobré pověsti. (2) Práva přiznaná autorovi podle odstavce 1 se po jeho smrti zachovávají alespoň do zániku majetkových práv autorských nebo instituce oprávněné k tomu právním řádem státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu.

UNESCO: Uznávat právo profesních a odborových organizací na zastupování a obranu zájmů svých členů.....bdít na tím, aby byl umělec odměňován za šíření a komerční užívání svého díla, a přijímat taková ustanovení, aby si vzhledem k rizikům nepovoleného využívání, úprav nebo distribuce umělec uchoval nad ním kontrolu.

Autorský zákon:

§ 11 odst. 3 AZ: Autor má právo na nedotknutelnost svého díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do svého díla. Je-li dílo užíváno ..., nesmí se tak dít způsobem snižujícím hodnotu díla. Autor má právo na dohled nad plněním této povinnosti jinou osobou (autorský dohled) ...

§ 11 odst. 5 AZ: Ochrany se může domáhat kterákoli z osob autorovi blízkých ... i právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce ...

§ 12 odst. 1 AZ: Autor má právo své dílo užít v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě ... a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva; jiná osoba může dílo užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených tímto zákonem.

Navazující ustanovení občanského zákoníku:

§ 2375 odst. 2 OZ: Nabyvatel (licence) smí dílo ... upravit či jinak měnit, jen bylo-li to ujednáno, ledaže se jedná o takovou úpravu nebo jinou změnu, u níž lze spravedlivě očekávat, že by k ní autor vzhledem k okolnostem užití svolil...

Posudek prof. JUDr. Karla Knapa: Filmový obraz splňující obecnou podmínku výsledku tvůrčí činnosti (autorskopravní individuality) je autorským dílem, jehož autorem je kameraman. Tento závěr vyplývá mimo jakoukoli pochybnost i z platného čs. Autorského zákona.

Posudek prof. JUDr. Jiřího Srstky: ...považujeme užití díla ve zdigitalizované podobě za užití díla v *jinak změněné podobě*, kdy je podle autorského zákona nutné získat autorovo svolení k užití díla.

Posudek JUDr. Vladimíra Kroupy: ...umožnil zapojení režisérů a kameramanů digitalizovaných filmových děl. ... ze zástupců Asociace českých kameramanů ve spolupráci s Národním filmovým archivem a FAMU ... zavedení informační povinnosti vůči tvůrcům filmu a dědicům.

Posudek prof. Bohuslava Slánského: Restaurátor při rozhodování pro tu či onu konzervační a restaurátorskou metodu nemůže vycházet jen ze stanoviska přírodovědeckého nebo historického ... Záruku takového názorového přístupu k restaurátorské práci skýtá právě aktivní výtvarník svým uměleckým nadáním a citem, svými zkušenostmi, které získal při tvořivé práci malířské.